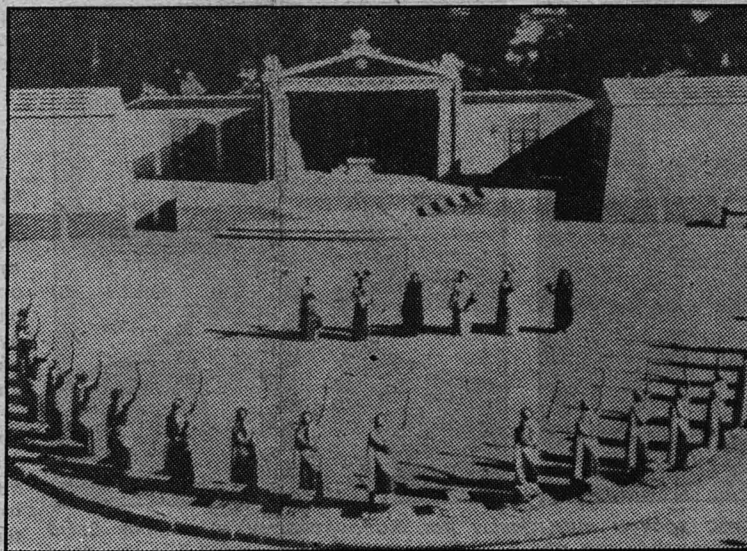

Γιώργος Βακαλό: Μια μεγάλη μορφή της σκηνογραφίας

Με τον ίδιο τον Γιώργο Βακαλό να κάθεται αμίλητος στο τραπέζι των ομιλητών, έγινε την Δευτέρα το βράδυ στην «ΑΠΟΨΗ» εκδήλωση προς τιμήν αυτού του μεγάλου σκηνογράφου και ζωγράφου. Οι σκηνογραφίες και τα κοστούμια του έστεκαν στους τοίχους, αυτόνομες πια από την ολοκληρωμένη θεατρική πράξη. Έχουν αποκτήσει το απόλυτο ειδικό τους βάρος, ελεύθερες από την κριτική που απευθύνεται στο συνολικό όραμα της παράστασης. Αληθινά αριστουργήματα. Με τις ιδιόχειρες σημειώσεις του, όπως αυτή πάνω στο κοστούμι του Δήμου των «Ιπλέων». «Ζερβός» γράφει και αυτόματα εκεί που λες, ότι κοιτάς την σκηνογραφία και μόνο, θυμάσαι την παράσταση στο Ηρώδειο, την σκηνοθεσία του Σολωμού, τη μουσική του Ξαρχάκου, τον Ζερβό ζουμερό και λαϊκό Δήμο των Αθηναίων.

Οι σκηνογραφίες του Γιώργου Βακαλό συνδέονται άρρηκτα με την αναδίωξη της αρχαίας ελληνικής κωμωδίας. Από το 1956 με τις «Εκκλησιαζούσες» του Αριστοφάνη στην Επίδαυρο, πάντα παρέα με τον Αλέξη Σολωμό, έφερε στην ανυπαξία θεατρικής παράδοσης την δικιά του οπτική ματιά. Με σημειώματα του Αλέξη Σολωμού άρχισε φυσικά η προχθεσινή εκδήλωση. Το διάβασε ο νέος ηθοποιός Δημήτρης Τάρλου. «'Ας καπνίσουμε ένα τσιγάρο» ήταν η φράση που σημάδεψε περισσότερο από κάθε άλλη τη μακρόχρονη συνεργασία μας. Στην αρχή και στο τέλος κάθε θεατρικής μας δουλειάς ανάβαμε ένα τσιγάρο. Στο επάνω διάζωμα της Επιδάυρου από την αρχή της παράστασης, μέχρι και την αποχώρηση του τελευταίου μέλους του χορού, καπνίζαμε παρέα πολλές φορές με τον Μάνο Χατζιδάκι, τον Γιώργο Γληνό, τον Γιώργο Παππά». Ο Αλέξης Σολωμός τόνισε πόσο απεριόριστη εμπλοτισμένη του είχε, πόσο στηρίχτηκε επάνω του. Και τελείωσε

Σκηνικό του Γιώργου Βακαλό για τις «Θεσμοφορίζουσες» του Αριστοφάνη. Επίδαυρος 1958

το μικρό γραπτό του σημειώμα με την ελπίδα «ξανά να ενώσουμε τις αγωνίες μας».

Ο Γιώργος Βακαλό εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα μετά το 1951. Στην προηγούμενη δουλειά του στο Παρίσι της δεκαετίας του '30, αλλά και στην μετέπειτα εξέλιξη της επί του πατρίου εδάφους αναφέρθηκε η θεατρολόγος **Ελένη Βαροπούλου**. Ζώντας δίπλα στον Charles Dullin τον εξορισμό του νατουραλισμού από την γαλλική σκηνή και την θρηματευτική είσοδο της ζωγραφικής στο θέατρο, λάτρης του Μέιγκερλντ, της θεατρικής σύμβασης και του στυλιζαρίσματος - στοιχεία που φθάνουν στο σημερινό θέατρο από τα βάθη των αιώνων και την commedia dell'arte - ο Γιώργος Βακαλό έφερε στην ελληνική σκηνογραφία ένα αναμφισβήτητο δικό του ύφος. Όπως χαρακτηριστικά είπε η Ελένη Βαροπούλου, τα 50 χρόνια προσφοράς του στο θέατρο «ήταν δύσκολο ν' αποτι-

μηθούν με μια εν θερμώ ματιά». Σήμερα, που ο Γιώργος Βακαλό αποτραβηγμένος αφοσιώθηκε ολόψυχα στη Σχολή που έφτιαξε το 1957 και που φέρνει το όνομά του, η προσφορά του γίνεται ακόμα πιο ξεκάθαρη.

Ο **Χάρης Καμπουρίδης** με τη δικιά του ομιλία στάθηκε στον ζωγράφο Βακαλό. Τον χαρακτήρισε «πρώτο Έλληνα υπερρεαλιστή ζωγράφο και σκηνογράφο» με αφετηρίες σε αντίθεση με το υπόλοιπο υπερρεαλιστικό κίνημα «διωματικές, ενδοεικαστικές και όχι φιλοσοφικές». Το 1924 έβγαλε το μανιφέστο του ο Μπρετόν, από το 1920 ζούσε στο Παρίσι ο Βακαλό. Έζησε το κομμάτισμα των μορφών του κυβισμού, το χρώμα και την επήρση της ζωγραφικής της Ανατολής των φωδιστών... Στους πίνακες του υπάρχει η διάθεση κίνησης των μορφικών μονάδων, το επιμελές στήσιμο, η παράθεση στοιχείων με αποσπασματικότητα. Ένας «αφηρημένος υπερρεαλισμός με ονειρική και

λυρική διάθεση». Μεταξύ των ζωγραφικής του και της σκηνογραφίας του, κατέληξε ο κ. Καμπουρίδης, λειτούργησε ένας «διάλογος με μεγάλα αποτελέσματα και για τα δυο του άκρα».

Τελευταία μίλησε η κ. **Φώφη Τρέζου**. Χρόνια κοντά στον Γιώργο Βακαλό, διδάσκοντας δραματολογία στη σχολή του, κατάφερε μ' ένα ζωντανό και προσωπικό λόγο να μεταφέρει μια πιστότατη εικόνα του καλλιτέχνη σε αδρές αλλά σημαντικότερες γραμμές. Ξεκίνησε με μια αναφορά στις αντιδράσεις που συνάντησε το «δίδυμο Σολωμός - Βακαλό» όταν άρχισε να παρουσιάζει την δικιά του εκδοχή της Αττικής Κωμωδίας. Ο Λέων Κουκούλας έγραψε ότι η δουλειά του αντιστρατεύεται τη «λιτότητα της γραμμής του ελληνικού τοπίου». Σιγά - σιγά οι αντιρρήσεις ξεφουσκώνουν, αρχίζει μια εξοικείωση να δημιουργείται. Ο Μάριος Πλωρίτης έλεγε ότι κατάφεραν οι δυο τους να ξεκολλήσουν την «ρετινιά του ανεπίκαιρου, του ακατάλληπτου, του ακατάλληλου» που ακολουθούσε τον Αριστοφάνη.

Η κ. Τρέζου τόνισε την ιδιαίτερη άνεση ευθυγράμμισής του με το πνεύμα του κάθε σκηνοθέτη, χωρίς να χάνει το προσωπικό του ύφος και τη φαντασία του. Η ματιά του σκηνοθέτη τον ερέθιζε, έτσι ώστε να μην αυτοεπαυλαμόβανται, σε αντίθεση με πολλούς σκηνογράφους, που παρουσιάζουν μια ανελαστικότητα και δεν μπορούν ν' απαλλαγούν από τη δικιά τους άποψη.

Ο Γ. Βακαλό δεν μίλησε στην προχθεσινή εκδήλωση της «ΑΠΟΨΗΣ». Όμως η συμπαθέστατη φυσιογνωμία του και τα έργα του ψηλά πάνω στους τοίχους, σφράγισαν για μια ακόμα φορά αυτή τη βραδιά. Κι ως μην βρισκόμαστε καθισμένοι στα καθίσματα κάποιου θεάτρου,

Β. Γεωργακοπούλου